

آنادولو مجموعه سی

صافی : ۴

فازاتیق آوغلو ، نور علی ، جلال	احمد رفیع
هدائی	محمد خالد
موصل وحوالینسندہ توزکار	نجیب عاصم
طاشان منبع	اسماعیل نامی
غربت	نجیب فاضل
آنادولو اقلیمی	ابراهیم حق
آنادولونک فتحی	مکرمین خلیل
ایلیک منبع	حیدر نجیب
تصوفی خلق ادبیات مزہ دائرہ نوظلر	محمد خالد
هجرت	ضیاء الدین فخری
کیچہ یاریسی	نجیب فاضل
ایلیک ایزلری : قیزلر آغاسی	

ناشری : آنادولو قومانییت نشریات شرکتی

آنادولو قومانییت نشریات شرکتی

محمد فاروق بكك خارقه عد اوله بيله جك شعری « محمدجككر » عنوانی طاشیور .
فی الحقیقه « محمدجككر » « ایلك منبع » ك صحیفه لرنده تك شاه ائردن . « محمدجك » دینجه
انسان ناصل صارسان بر قدرت اكیورسه « محمدجككر » ی اوقونجه ده او قدرتی
فارشینده كوروب صارصیلیور :

یاغازی اولورز ، یا شهید دیوب
الله صداسیله بورورلر عرش
آل سنجاقلرندن كفنلر کیوب
هر بریسی بورور دشنه قارشی

آلنوله تاریخه جك اولونه جق
اونلرك شرفلی داستانیدر .
ظفرله كولركن بوكون هر اوجاق
بو وطن اونلرك كلستانیدر .

ایلك منبع وطنی حسله له برابر قلب حكایه لری ، عشق ماجرا لری ده نقل ایدیور .
فقط بزجه اترك قیمتی تعینه مدار اولان بونلر دكلدر . شعرك سسنى ارتق شهوت
اهتزازلرینك موسیقیسی كبی ديكه مك بو وطن اوغوللرینك كاری اولماملیدیر . یقیلان
یوردك خرابه سنی باسان سیس آلتندن ایكلیتیلر كلیركن ساحللك ، صولرك ، قیرلك
سكوتنده كوكلرینی ديكه یین سوزازده لرك نغمه لری قوتی غائب ایدر .
بو نغمه لر ، او ایكلیتیلرك یاننده چیرکین وچوق خیالیدر .

محمد فاروق بكك مجموعه اشعارى هیئت عمومیه سیله برآز امید ، برآز هیجاندر ،
دینله بیلیر . یازیلریله ، استقباله قوتلی برشاعر اوله جنی حسنی ویرن كنج ناظمك موفقیتی
هر حالده مطمئن اوله رق بكلیه بیلیرز .

میر نجیب

❦	انادولو ادبیاتی	❦
---	-----------------	---

تصرفی طبعی ادبیاتمه راء نوطله

مقدمه

شیمدییه قادار تورك ادبیاتی تاریخیه مشغول اولانلر ، بزه یالکز عجم و عرب
نفوذی آلتنده وجوده كلن مدرسه و سرای ادبیاتندن بحث ایتدیلر . عثمانلی سلطنتك
آبادولوده استقرارندن صوكر باسلامش كبی كوستریلن بوزمروی ادبیات ، اونلرك

فکر لر نیجه تورک روحنک یکانه محصولی ایدی . بوسقیم نقطه نظرک ، ادبیات تاریخمیزک شامل وعمومی ، بناء علیه علمی بر صورتده تبعه مانع اولماسندن صرف نظر ، ماضیسز ، تاریخسز - عادتا توره دی - بر ملت اولدیغمیزه دائر بر ذهاب ویرمش اولدیغنی دائماً خاطر لاملایز . صوک زمانره ، حتی بو کونه قدر ، بونقطه نظری محافظه ده اصرار ایدهلر یوق دکلدلر . فقط بونلر ، تربیه لریله ماضیه صیم صیقی مربوط اولان کیمسه لرکه ، اسکیمش ، سیراغمش تلقیلردن بر درلو سیلکنوب قورتولامیورلر ؛ دوغری ومضیب اولوب اولمادیغنی دوشونمیه رک ، ذاتی قناعتلرینی دکل ، اجدادک معلوماتی ، مقولات وخرافاتی مدافعه ایدیورلر . هدر اولان مساعیلرینه آجیمقله برابر ، بونلری شیمدیلک کندی یوللرنده ترک ایتک ضروریدر .

« عثمانلی ادبیاتی » عنوانی آلان غرب تورکلرینه عائد ادبیاتک منشئه ، صورت انکشافه دائر بوراده معلومات ویرمک ، صدیمیزک خارجه چیقماق اوله جغندن ، حتی بو ادبیاتک بیله ، عثمانیلردن اول مؤسس اولدیغنی ادعا ایتسه کده ، بونک اثباتیه کیریشیمه جکز . لاکن عجم وعرب تأثیری آلتنده وجوده کلن سرای ومدرسه ادبیاتندن غیری بر تورک ادبیاتنک موجودیتندن خبردار اولماق ایسته میهنلر ایچون اعلان ایتک لازمکه ، تورکلرک عجم وعرب نفوذینه قایلیمه دن اول آنادولوده موجود ومنکشف بر ادبیاتلری واردر . بعض کیمسه لرک حالا طانیماق ، موجودیتی انکار ایتک ایسته دکلری بو ادبیاتکه ، سرای ومدرسه ادبیاتمیزک جریانی خارجه ده ، چوق قدرتلی ، چوق فیاض ، عصرلردنبری دوام ایدوب کلیور . ألیوم بزبوکا ، یکی بر تعبیر بیله « خلق ادبیاتی » دیورز .

خلق ادبیاتمیز ، آنادولوده وبورادن اول اورته آسیاده ، تماماً دینی برماهیت عرض ایدهرک باشلادی . « دیوان لغات الترک » دن صوکرأ الک أسکی تورک متن ادبسی اولان « دیوان حکمت » ک محتویاتی ، بوبابده همیزجه معلوم بر مثال تشکیل ایدهر . هجرت ، یاخوده ، خلقی مجاهده نفسیه ده دعوت ولتشویق ایچون سیاحت ایدهن یسوی درویشلرینک آنادولوده نشر ایلهدکلری دیوان حکمت محتویاتی ، بالآخره بوراده انکشاف ایدهن خلق ادبیاتی ایچون ایلک نمونه ، ایلک اورنک اولدی . یونس امره دنک دهاسنی حاضر لایان ادبی مساعینک محصوللری بو ایلک نمونه لره ، ایلک اورنکلره تطابق ایتدی . آنادولو خلق ادبیاتی ، ایلک کونلرنده بیله ، نفوذی آلتنده وجوده کلدیکی ادبیاتک ، اورته آسیا تورک ادبیاتنک بوتون وصفلرینی حائز ایدی . طبق اورته آسیا تورکلرینک خلق

ادبیاتی کی ، دینی و تعلیمی برماہیتده باشلایان آنادولو خلق ادبیاتی ، اوتہ کندن آنحق کوچوک برلسان فرقیله ایرلدی . محصوللرنده صنعت اندیشه سی سه زیله ن بو ادبیاتی ، کالنه واصل اولدینی دقیقه ده دخی ، دیگرندن آیران نقطه بودر ؛ دینیه بیلیر . کرک اورتا آسیا خلق ادبیاتک ، کرک - چوق اوزون بردور ایچون - آنادولو خلق ادبیاتک وصف مشترکی ، وصف اساسی ، دینی و تعلیمی ماهیتلریدر .

یونس امره دن اولکی آنادولو خلق ادبیاتک شکل وهیتی حقده ، المزده موجود وثیقه لر بزدن ، کافی دکل ، حتی ناقص واستدلاله یارایه جق معلوماتی بیلہ اسیرکه مکده درلر . بعض نادر وثیقه لره استناداً تمامیه دینی و تصوفی رسمیه مالک اولدینی بیلدی کمز بو ادبیاتک هجری یدنجی و سکزنجی عصرلرده یکانه مثلی ، یونس امره در . یونس امره نک اثری ، اوندن اولکی خلق ادبیاتمزه بر ترکیبی ، بر خلاصه سی اولق ضروری اولدینی ایچون او اثر ، بو ادبیاتک هدفی کوسترن اشارت عد اولانه بیلیر . کندیسندن اولکی خلق ادبیاتمزه مقصدینی تشریح ایدن یونس امره ، کندیسندن صوکرکی خلق ادبیاتمزه منشأی اولدی . هجری سکزنجی عصرده واوندن صوکر آنادولو خلق ادبیاتک استقامتی تعیین ایدن یونس امره در . شو حالده یونسدن صوکر آنادولو خلق ادبیاتک سجه - لرینی موضوع بحث ایدرکن - مسئله یه اساسندن کیریشمش اولق ایچون - بو ادبیاتک ، یونس امره نک اثرنده تظاه ایدن وصفلرینی کوسترمک لازمدر .

۱

یونس امره نک مسلک دینینسی دیواننده بولوب اوکره ندکدن صوکر ، اونک تلقلریله ، مولانا جلال الدین رومینک تلقلری آراسنده هان هان هیچ بر فرق اولمادینی قولایقله ادعا اتمک قابلد . ایراندن اتقال ایدن تصوف اساسلرینک جمله سنی قبول ومنسوبلرینه تلقین ایدن مولانا جلال الدین رومینک اعتقادات صوفیه سی ، عجم متصوفلرینک بو خصوصده کی افکارینک تمامیه عیندر . ذاتاً بر روایت کوره ایرانده باشلایان تصوفک اورته آسیایه اورادن کچمش بولونمیه سی و آنادولونک اورته آسیا ادبیاتندن شدتله متأثر اولماسی ، بونک آنحق بویله اولابیله جکنی کوستر . علاوه ایدمکه ، اورته آسیادن متأثر اولان آنادولو ، عینی زمانده معاً ایرانده ده حال تماسده ایدی .

ایران تصوفک جلال الدین رومی ، حتی احمد یسوی ایله آنادولوده ده اول انتشاری ، یونسک مسلک دینی اعتباریه مولانا جلال الدین رومیدن و اونک واسطه سیله ایران متصوفلرندن آیری قالمامه سنی انتاج ایتدی .

هجرت

- بویوک همشهری -

بردن یووالره صاریلدی نکیت ،
 کهریلدی افنده آتشدن بریای !
 یاشلی باقدشلرله دیدیلر :

- هجرت ! -

جبهه دن دوزنرکن سونکسز آلائی .
 بو ، آقشای یاسلی آجی بر کوندی ؛
 طاغلره عکس ابتدی قورنچ صدالر !
 قارا بر خبرله محشره دوندی ،
 صولری چاغلايان صو کسز اووالر ...

کوکلرده اومشئوم فلاکت سیسی ،
 قارار تیر دماغی ، تیره تیر حسی ؛
 وایشته هر کوکل فغانله دولو !

نهمه اوکمه هجرتک یولی :
 غملى بر حسرتله آیریلیورم
 آی طاغلر آردینه قالان ارضروم !
 ضیاء الدین فخری

مولانا جلال الدین رومی به و اونک مسلك دینی
 جهتندن رهبری صایا بیله جگمز ایران متصوفلریله ،
 مولانادن شدتله متأثر اولان یونس امریه کوره
 تصوف : « اسلام دینک کوسترمک ایسته دیکی حقیقت
 غائبه یی بولوق یولیدر . » بوحقیقه وصول ایچون
 اختیار اولنان طریق ایسه ، طریق عبادتدن زیاده ،
 طریق مراقبه و توکلدر . بو طریقه کیره بیلیمک ایچون ده
 شریعتک الک ایجه و متفرع أوامر و نواهی سنه رعایت
 ایتمک لازمدر .

تصوفک بوجوق قیسه ، عمومی ، بناء علیه مبهم
 اولان تعریفی ایضاح ایتمک ایچون اولو بوتعریفده کچن
 « حقیقت غائبه » ترکیبنی تشریح ایتمک لازم کورینور .
 مولانا جلال الدین رومینک اساسات صوفیه لرینه تابع
 قالدینی ایران متصوفلریله ، بالذات جلال الدینه و
 اوندن ملهم اولان یونس امریه نظراً : « حقیقت
 غائبه » دن مقصد « حق » در . حق ، ازله مو-
 جود و مطلق اولوب ، بومطلقیت اوندن غیری هیچ

برشی ایچون تصور اولنه ماز . حق کورینه ن و کورونیه ن عالملر خارچنده لامکاندر . یالکز
 بو عالملرک هر ذره سندن بروجه ایله متجلی و ظاهردر . حقک مرئی و غیر مرئی عالملرک بتون
 ذراتینده تجلی وجهه لرینده بری ده حسندر . حقک مطلق اولماسی دولایسییه اونک تجلی
 وجهه لرینی ده مطلق ، بناء علیه حسن ده مطلقدر . خلقتدن اول ، حقک دیگر وجهه لری
 کبی حسن ده وبالطبع حق ده مکنوز ایدی . حالبوکه حسن وجهه سیله حقک صدوری بر
 ضرورتدی . چونکه حسنک برخاصه و بلکه ایلك خاصه سی تظاهره مائل اولمسیدر . ایشته
 بوخاصه ، تکیون عالمک سبی ، سائق اولدی . حق ، کندی الهی شعشعه سنه منجذب
 کوزلر ، مربوط کوکالر ایسته دی . بو آرزو ، امکان عالنه وجود ویردی . شرق متصو-
 فلرینک حق و سبب خلقت حقنه کی فکرلری ایشته بوندن عبارتدر .

متصوفلرک حقک مطلقیتنه دائر محافظه ایتدکلری فکر قبول اولندینی تقدیرده ، اونک
 خارچنده حقیقت اولان بر وجود تصور ایتمک امکانسزدر . اساساً متصوفلرده عینی طرزده

حرکت ایدرهك حَقَّك خارچنده بر حقیقت بولمامشلهر ، كورمه مشلردر .
متصوفلرك یوقاریده عرض ایتدیكمیز « حق » تلقیسنی تفصیل ایدهرسهك واصل اوله-
جنمز نتیجه شودر : حق ، مطلق ومنفرد اولان وجوددر . اوندن باشقه حقیقی بوجود
یوقدر ، اوله مازدی ، شیمدی ده اولاماز . بو بر اولان وجودك بر تظاهر وجههسی وارد
بوده بر نور ، بر ضیادر . بو نور ، یاخود ضیا هم محیط ، همده محاطدر . یعنی هم ایچ ،
همده قابوقدر . عالم بو نور و ضیا ایله محدود و اوندن عبارتدر . شو حالده بو نور و ضیا

ایچون نهایت و غایت آراناماز . هر درلو حیات اوکا
مربوط ، اوکا منجردد . بتون ذرایتله عالمك حر-
كات و سکناتی اونك تأثیر کلیسی آلتندهدر . وجود
حقیقی ، مطلق ومنفرد اولدینی کبی ، اونك تجلی
وجههسنی تشکیل ایدن بونورده مطلق ومنفرددر .
نور مطلقك تجلی ایتدیکی هر نقطه ، اونك صفاتی
عکس ایتدیرن بر آینه مثابه سندهدر . بونقطه لرك فنا
بولماسی واقع اولمقله برابر ، اونلردن بری فایه
واصل اولدقچه یرینه دیکری قائم اولور ، فقط
بونلرك فناسی ، کالی دیمکدر . نور مطلقك متجلی
اولدینی هر نقطه ده بونور ، کندی صفتی کوردیکی
ایچون بالذات کنديسنك عاشقیدر . نور مطلقك
حقك تجلی وجهه لرندن بری اولدینی بناء علیه حقه
عائدتی وحقك ده ابدیتی نظر اعتباره آلتنجه ، اونك
متجلی اولدینی نقطه لرك ده مرئی و غیر مرئی مکونات
اولدینی قولایلقله آکلاشیلیر . شو حاله نظراً وجود
مطلقك خارچنده مکوناتك اصلی صفتی فایاب اولمق
قابلیتیدر . بوندن دولای ، حقك ، کندی خارچنده
و کندی تجلی احتیاجیله وجود و یردیکي عالم ، ایچنده
یاشادیغمز حادثات عالمدرکه ، تمامیه الهی برآردر .
اثر ، مؤثر ك حکمی آلتنده وبالطبع اونك هر آرزو-
سنه تابع اولدینی جهته حادثات عالمك وجود مطلقه

۱. کیمجه یاریسی

- پیامی صفیه -

هر کیچه پریرلر او یور اودامده ،
درینلردن کلیر اوزون نفسلر .
یانان نوم بررؤ یا سیرایدن جامده ،
بر خسته نك نبضی کیدر سسلر .

کیتدکجه یو کسه لیریم آجالیر طاوان ،
دیوارده کوچولور ، بو یور پارماقلا:
الیسه م چپوده جانلانیرو آن
ایچنده بر باشقه وجودی صاقلار .

هر برده دن جالار بر سیوری سینك ،
سانكه برتل کوشر ، برتل بورولور .
سوقاقده او یانیق قالان برکوپك
ییلدیزلره باقوب دورمادن اولور .

بردنبره بریشی چتیردار دیرکن ،
مردیوه نردن کلیر بر آفاق سسی .
باشاماقلا برر برر آسنه رکن
کلیدی قاپنك دوشر برده سی .

کوزلر پارلا نیجه قارا کقلارده .
کیمکدن پارماقلا تریمی سیلر .
دیز اوستی اوطوروب بکلر دیشارده
ساریشین کدیلر ، سیاه کدیلر ...

حبیب فاضل

نسبتله وارلنی ، ظاهری و اعاره ویدر . بو نقطه نظرله حرکت ایدرهك متصوفلر مکنونانه ، عالم ممکن دیمشدر . عالم ممکنده موجود حقیقت ، حَقْ حقیقتیدر . عالم ممکنك بوتون باشقه بوتون حاللری ، صفتلری خیالدر . متصوفلرک بوتلتمیسنی فصوص شارحی بوسنه لی صاری عباده افندی شو صورتله افاده ایدیور : مکنونات ، صفات الهیهك جمعیتدر فقط بو جمعیتده بر تمیل حق یوقدر . یعنی مکنوناتك هر ذره سنده حق متجلیدر . شوقدر که مکنونات حق دیمك دکلدر .

حَقْ بر تظاهر صفتیه صدور ی بر امر واقع ایسه ده ، حَقْ بوتون صفتلریله تجلیکاهی انساندر . اونك ایچون انسان کائناتك ابتداسی وعین زمانده اتهاسیدر . کائناتك کتابی آجان انسان وقاپایان ینه انساندر . دها قوتله سویله مك لازم کلیرسه انسان حَقْ صورتیدر ، دینیه بیلیر . شو حالده انسان بوتون کائناتك فوقنده متکملدر . مکنوناتك بوتون جزولرندن فضله حقه یاقیندر . بناء علیه انسانده کی حقیقت ، یاخود انسانك حقیقی ، بوتون کائناتده اولدیغی کی حَقْ حقیقتیدر . بویضاحاتدن آکلاشیلیر که بوتون مکنوناتك فوقنده یکانه حقیقت ، وجود مطلقدر . کورینه و کوریمه ی کائنات حَقْ ، حائر اولدیغی حسن صفتیه تجلی احتیاجندن دوغمشدر . دیمك اولویور که ، حق ، مطلق حسنك عاشق و بونك کائناتده متجلی اولسنه نظراً عالم ممکنك محیدر . بالطبع بو عالمك اُك متکمل نقطه سی اولان انسانده ، مطلق حسن ، کاليله تظاهر ایتدیکی جهتله حَقْ مخلوق اولان انسانده ، خالقك محبته مظهر اولمشدر . حسن تظاهر خاصه سنه مالک اولدیغندن ، بالذات کندی کندیسنك جاذبه سنه تابعدر . حسن انسانده تجلی ایدنجه کیزلی بر جاذبه ایله انسانیده کندیسنه جذب ایدره ؛ ربط ایدره . انسانك ، کندیسنده متجلی حسنه مربوطیتی ، حسن ، حَقْ تجلی وجهه سی اولماسی اعتباریله حقه مربوطیتیدر . بو مربوطیت انسانده کی حق عشقك وجودینه سبیدر . انسانده کی بو عشق هدفی ، بر تجلی وجهه سنه و او واسطه ایله حقه کیتمکدر .

شرق متصوفلرینه کوره عشق ایکی نوعه آیریلیر ، بری انسانی حقه ، حقیقته ، وجود مطلقه ، مطلق وحدته کتورده عشقدر . تصوف لسانده بوعشقی « حقیقی عشق » دییه افاده ایدیورلر . عشقك دیگر نوعی ، انسانی حقیقی عشقه ایصال ایدن طریق که ، تصوف لسانده بوکاده « مجازی عشق » دیورلر . تصوفده مجازی عشق ، نهایت بر یول ، بر واسطه ، بر مقدمه ، بر مدخلدر . آنحق بو نقطه نظرله اولچولدیکی تقدیرده قیمت و اهمیت حائردر . انسانی اصل عشقه ، حقیقی عشقه کتورده یین مجازی عشق مقبول ،

مدوح دکل ، حتی مقدوحدر . متصوفلر ، انسانک حقیقی عشقه وصولی تأمین ایدن مجازی عشقه جواز ویریورلر . عکس تقدیرده ، انسانده مجازی عشق ، نفسک غلبه سی دیمک اولور . حالبوکه حقیقی عشق ، نفسک مغلوبیتی ، حتی المحاسنی انتاج ایدن حالتدر . مجازی عشق طریقیه حقیقی عشقی بولان ، حقیقت مطلقیه ، وحدت مطلقیه ایریشمش اولور . آرتق اونک ایچون حسن مطلق منکشف و تمامها عیاندیر . متصوفلرجه حقیقی عشقه صاحب اولان کیمسه نك عنوانی « حال اهلّی » در . حال اهلّی اولان دائمی بروجده واستغراق ایچنده ، دائماً مطلق حسنله ، مطلق حقیقتک حضورنده در . امکان عالمیه علاقه سز ، روحاً بوتون مکوناندن متجرد ، وجودک حقیقتیه متحددر . حقیقی عشقه واصل اولانلرده بونک علامتی ، اشارتی ، مراقبه ایله توکلدر . حقیقی عشقی بولانلر ، کثرتدن متنفر ، جمعیتدن مجتنب ، وحدت و عزله مجلوبدر . کثرت وجهیت آراسنده کندیلری ایچون بر وحدت وازوا تأسیس ایتمک غایه لریدر . بو ازواده اونلر جسمایتلرینی ، مادیتلرینی اونوتارق مطلق وجودده فانک لذتی طادارلر . ذاتاً ایسته . دکری ده یالکز بوندن عبارتدر . اونک ایچون متصوفلر ، ثولومی حقیقی حیاتک باشلانغی تلقی ایدرلر . متصوفلرجه ثولوم ، عدمه قاریشمق دیمک دکلدیر . مکونانک هر ذره سی ایچون موعود اولان فنا ، بقایه رجوعدر . ایسته یونس امره نك واونک الهام آلدینی منبعک ، مولانا جلال الدین رومی نك و دیگر بوتون تورک و عجم متصوفلرینک مسلک لری نك اساسی . بوتون متصوفلرله برلکده یونس امره ده ائرنده ساده جه بو مسلکی تفهیم وتلقین ایچون اوغراشمشدر .

محمد خالید

ما بعدی وار

ایک ایشلری

قبرلر آغاسی . — مجموعه مزک باش محرری استاد احمد رفیق بک افندی « قبرلر آغاسی » عنوانی چوق قیمتدار اثرلرینی اقدامده تفرقه صورتیه نشر ایتدیلر . قبرلر آغاسینک موضوعی تاریخ مزک عثمانیلر دورینه عائددر . فقط بو موضوع آنادولو تاریخینک دها متقدم صفحه لرله ده مناسبتداردر . احمد رفیق بک افندینک تدقیق ایتدیکی واقعات تاریخیه یالکز عثمانیلر دورنده تصادف ایدیلر . آنادولونک تورکر طرفندن فتحندن بو کونه کلنجهیه قدر مملکتده جریان ایدن حادثات احمد رفیق بک افندینک اثرلرینک قادروسی داخلنده در . محترم مدرس عثمانیلر دورندن بحث ایتمکله آنادولوتاریخینک بر صفحه سی آکلامش اولیور . بالعکس بوتون بر تاریخینک خلاصه سی یاپیور . صراحة سوبلک لازمدرکه آنادولونک کندی دولت مؤسسه سندن چکیلده سی ، کندنه عائد نفوذ سیاسینک آلدن چیمه سی بوتون ملی حیاتک اولاتوقفی و بالنتیجه انحطاطی حاضر لایان